

pieczęć szkoły

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA
ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2023/2024
GEOGRAFIA**

KURATORIUM OŚWIATY
w Katowicach

WOM Rybnik

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
i Informacji Pedagogicznej "WOM" w Rybniku

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 13 stron (zadania 1-20 i brudnopis).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z **niebieskim** tuszem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu**.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Instrukcje do innych typów zadań, np. z luką, na dobieranie, typu – TAK, NIE, itp. podane są w treści zadania.
8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.
10. Podczas rozwiązywania zadań arkusza uczniowi wolno korzystać z prostego kalkulatora i linijki.

KOD UCZNIA

--	--	--

.....
*Imię i nazwisko ucznia
(wypełnia szkolna komisja
konkursowa)*

Stopień: drugi

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	4	2	2	3	2	5	4	4	3	3	3	2	3	2	4	4	3	2	3	2	60
Liczba punktów ustalona przez szkolną komisję konkursową																					
Liczba punktów ustalona po weryfikacji przez wojewódzką komisję weryfikacyjną																					

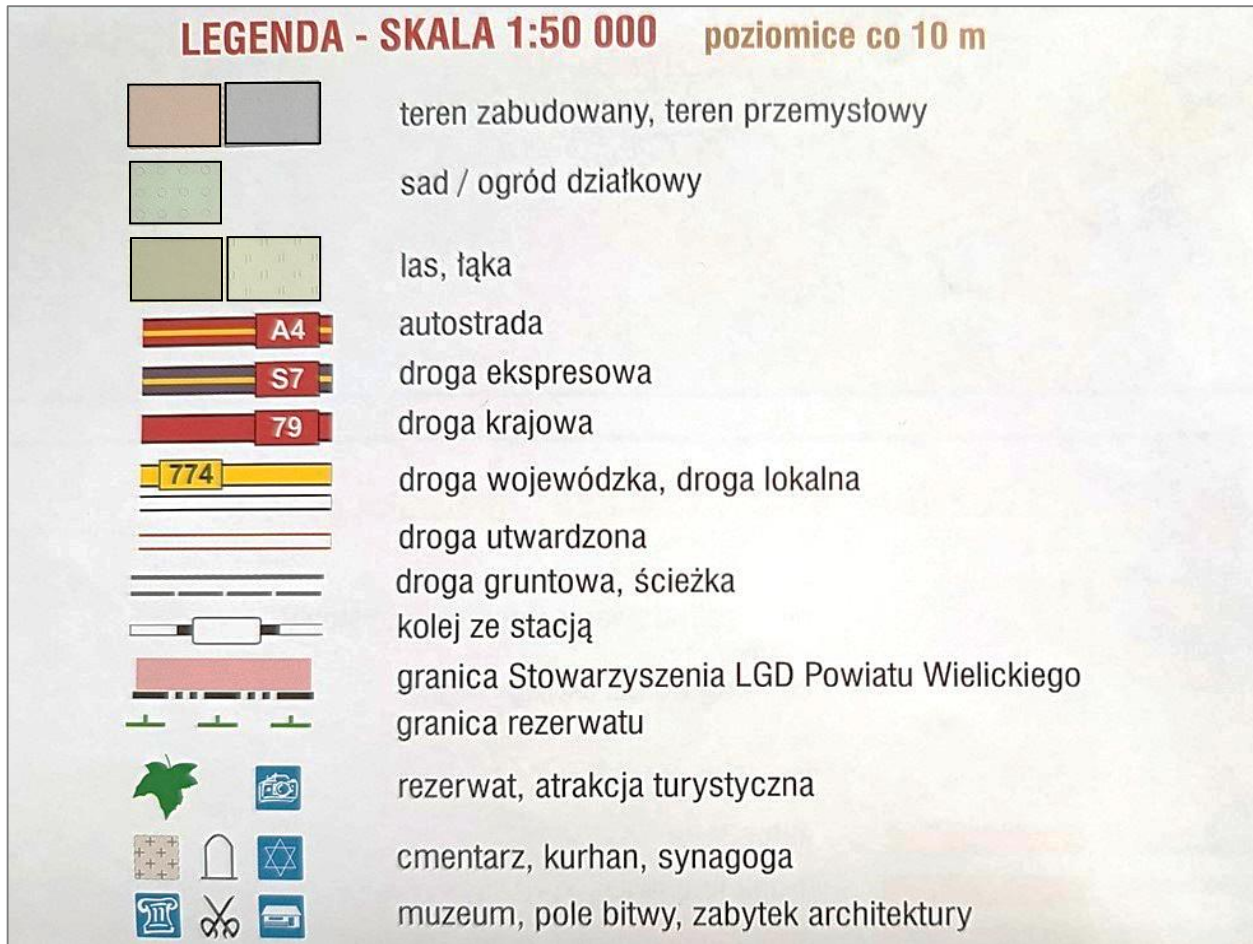
Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego stopnia: 51

Podpisy członków komisji :

1. Przewodniczący szkolnej komisji konkursowej – .....
2. Członek szkolnej komisji konkursowej sprawdzający pracę – .....
3. Członkowie wojewódzkiej komisji weryfikującej pracę – .....

Zadanie 1. (4p.)

Rysunek przedstawia fragment legendy mapy turystycznej okolic Krakowa.

źródło: Mapa turystyczna *Wyskocz za Kraków* 1:50 000, Wyd. LoboSoft sp z o.o., Kraków

Na podstawie legendy mapy:

a) Przedstaw skalę mapy w postaci podziałki liniowej.

b) Oblicz odległość w terenie między dwoma punktami, które na mapie oddalone są o 5,4 cm. Wynik podaj w km. Zapisz obliczenia.

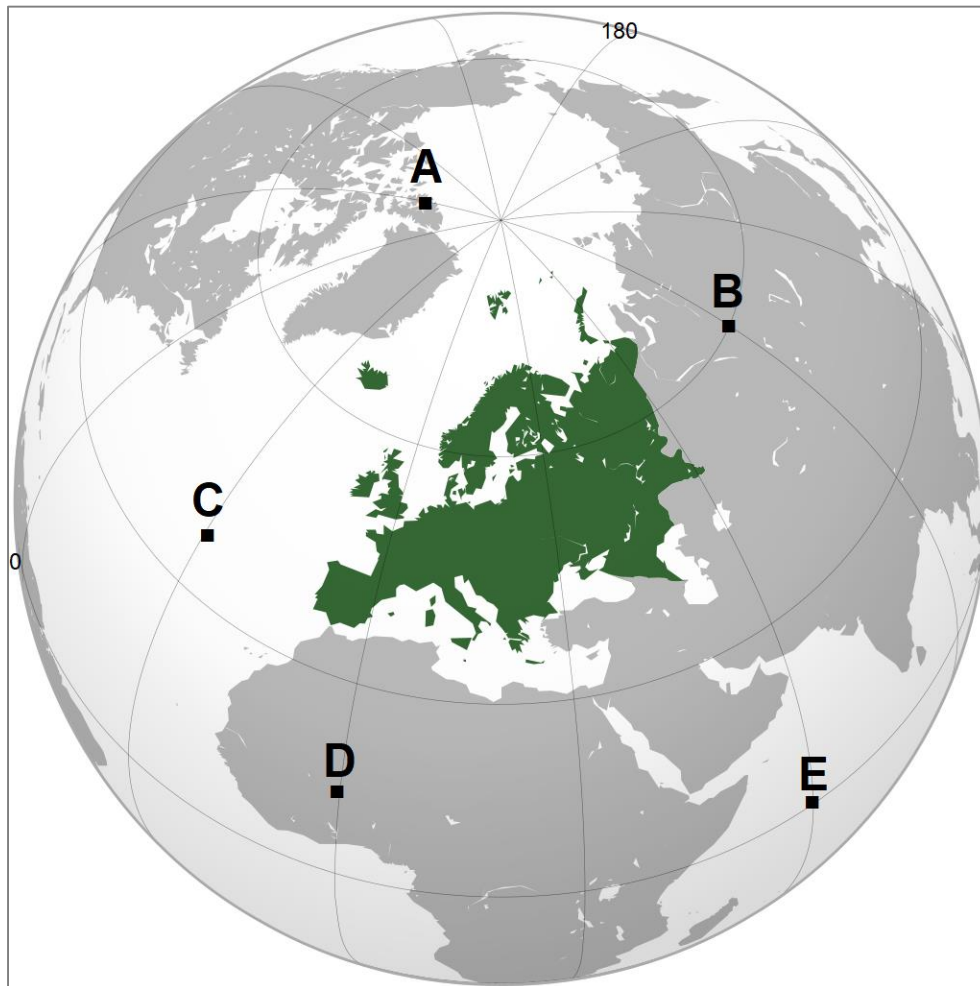
Odległość w terenie: ..... km

c) Korzystając z legendy mapy napisz po jednym przykładowym umownym znaku kartograficznego punktowego, liniowego, powierzchniowego.

znak punktowy .....

znak liniowy .....

znak powierzchniowy .....

źródło: www.pl.wikipedia.org/wiki/Europa

Zadanie 2. (2p.)

Na rysunku kolorem zielonym zaznaczono obszar Europy.

a) Opisz położenie Europy względem równika i południka 0°.

.....
.....
.....
.....

b) Podaj nazwy stref oświetlenia, w których położona jest Europa.

.....

Zadanie 3. (2p.)

Odczytaj i wpisz poniżej współrzędne geograficzne punktu B.

szerokość geograficzna ....., długość geograficzna .....

Zadanie 4. (3p.)

Uzupełnij zdania wpisując do każdego z nich po jednym oznaczeniu literowym punktów zaznaczonych na rysunku.

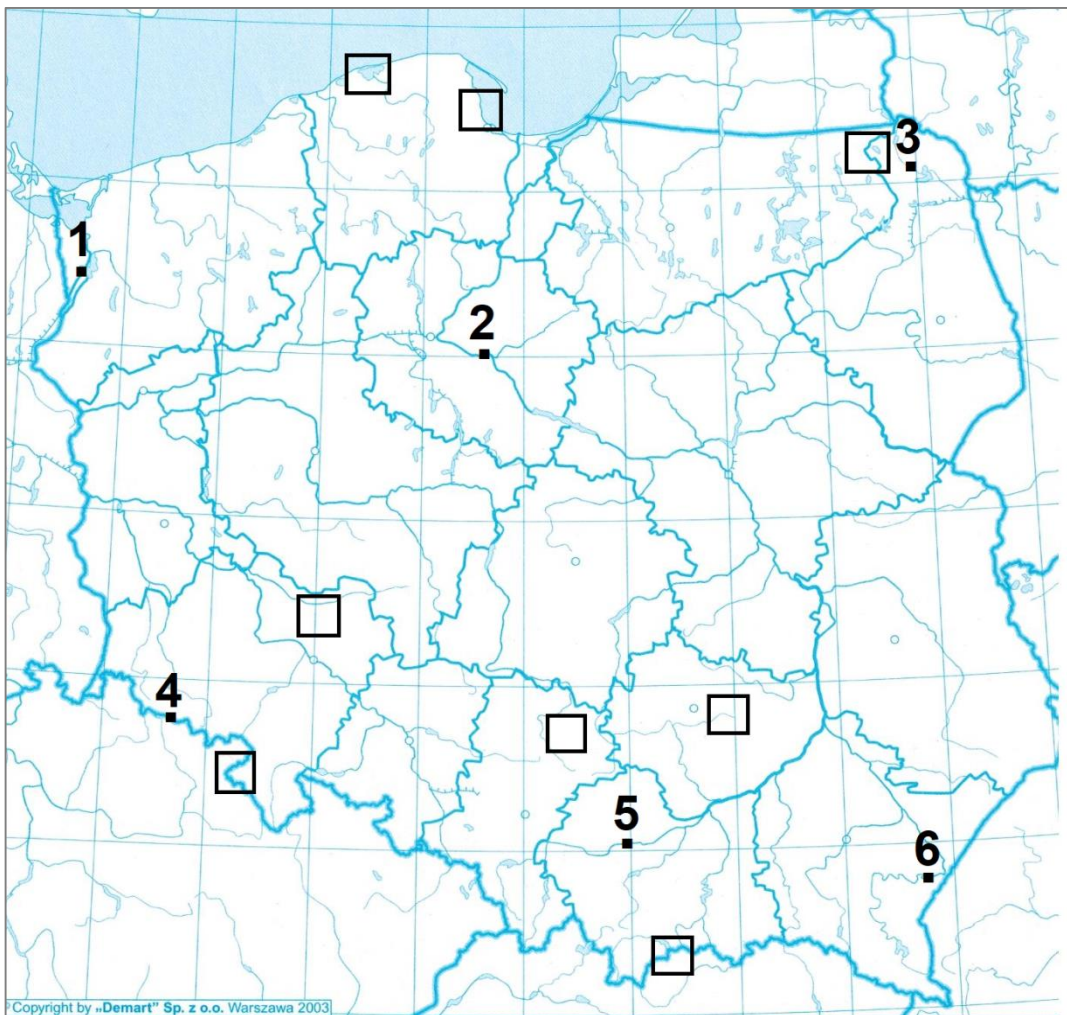
- 1) Słońce góruje najwcześniej w punkcie .....
- 2) Dzień polarny występuje w punkcie .....
- 3) Słońce dwa razy w ciągu roku góruje w zenicie w punkcie .....
- 4) Gdy w punkcie D jest południe słoneczne (moment górowania), to za 2 godziny Słońce będzie górować w punkcie .....

Zadanie 5. (2p.)

Przedstaw dwie charakterystyczne cechy krajobrazu śródziemnomorskiego.

1. ....
.....
2. ....
.....

Material źródłowy do zadań 6 - 8

źródło: opracowanie własne

Zadanie 6. (5p.)

a) Na mapie cyframi 1 – 6 zaznaczono stacje meteorologiczne, a w tabeli podano dane klimatyczne dla czterech z nich. Przyporządkuj stacje meteorologiczne do danych klimatycznych wpisując ich numery do tabeli (na mapie są dwa numery więcej).

Stacja	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok	
	T	-5,3	-4,6	-0,6	5,6	12,2	15,4	16,6	16,0	11,6	6,8	1,7	-2,7	6,1
	O	32	24	32	35	57	75	77	68	54	49	52	39	594
	T	-3,3	-1,6	2,4	7,9	13,1	16,2	17,5	16,9	13,1	8,3	3,2	-1,0	7,7
	O	34	32	34	48	83	97	85	87	54	46	45	41	686
	T	-1,1	-0,3	3,0	7,4	12,9	16,4	17,7	17,2	13,5	9,2	4,4	0,8	8,4
	O	36	27	32	38	52	57	61	55	44	38	46	41	527
	T	-7,0	-6,8	-5,0	-1,4	3,4	6,5	8,0	8,2	5,3	2,3	-2,8	-5,6	0,4
	O	87	91	87	104	123	141	138	132	85	76	103	96	1263

Na podstawie: www.klimadiagramme.de

b) Podaj główny czynnik klimatyczny kształtujący klimat stacji meteorologicznej nr 4.

.....

Zadanie 7. (4p.)

a) Zaznacz znakiem X poprawną odpowiedź.

Rozciągłość równoleżnikowa Polski wynosi:

- A. 5°50′
- B. 8°10′
- C. 10°02′
- D. 20°12′

b) Podaj po jednej konsekwencji rozciągłości południkowej i równoleżnikowej Polski.

Konsekwencja rozciągłości południkowej

.....
.....

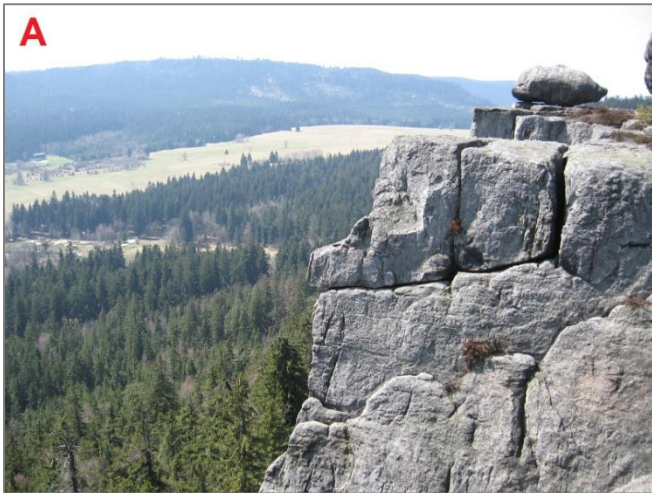
Konsekwencja rozciągłości równoleżnikowej

.....
.....

c) Zaznacz na mapie Polski znakiem X najbardziej na północ i południe wysunięte punkty Polski.

Zadanie 8. (4p.)

Na fotografiach A – D przedstawiono krajobrazy czterech krain geograficznych Polski. Na mapie konturowej kwadratami zaznaczono osiem krain geograficznych, w tym cztery przedstawione na fotografiach.

Fot. Autor

Fot. Autor

Fot. Autor

Fot. Autor

a) Wpisz we właściwe kwadraty na mapie oznaczenia literowe krain geograficznych przedstawionych na fotografiach.

b) Podaj nazwę krainy geograficznej przedstawionej na fotografii C i charakterystyczną dla tej krainy cechę krajobrazu.

Kraina geograficzna .....

Cecha krajobrazu .....

.....

Zadanie 9. (3p.)

Na fotografiach przedstawiono krajobraz Tatr.

Fot. Autor

Fot. Autor

Na podstawie fotografii i własnej wiedzy podaj trzy cechy krajobrazu wysokogórskiego Tatr.

1. ....
.....
2. ....
.....
3. ....
.....

Zadanie 10. (3p.)

W tabeli przedstawiono wybrane cechy systemów rzecznych czterech rzek Europy. Przyporządkuj nazwy rzek do danych i wpisz je w odpowiednie miejsca tabeli. Nazwy czterech rzek wybierz spośród podanych poniżej (*jest o jedną nazwę więcej*).

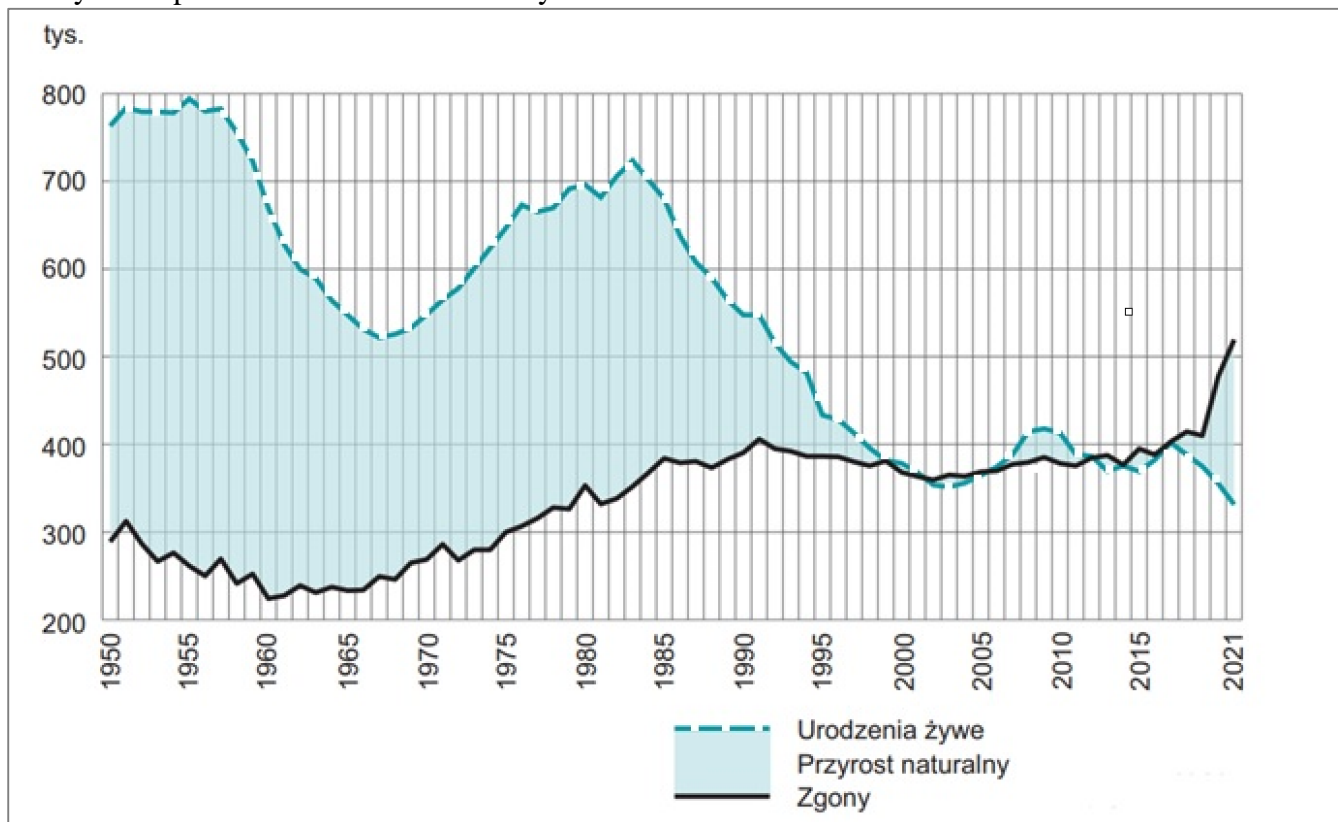
Rzeki do wyboru: **Dunaj, Loara, Ren, Wisła, Wołga**

<i>Cecha</i> \ <i>Nazwa</i>				
Długość rzeki [km]	1047	1020	3530	2850
Powierzchnia dorzecza [tys km ²]	194	115	1380	817
Zlewisko	M. Bałtyckie	O. Atlantycki	M. Kaspijskie	M. Czarne

Źródło: opracowanie własne na podstawie Mały Rocznik Statystyczny GUS 2023, Geografia świat i Polska słownik szkolny, WSiP 1992

Zadanie 11. (3p.)

Na wykresie przedstawiono ruch naturalny w Polsce w latach 1950 – 2021.

źródło: Rocznik demograficzny 2022 www.stat.gov.pl

W 2022 r. było w Polsce 305 tys. urodzeń i 448 tys. zgonów.

Uzupełnij zdania wpisując w wykropkowane miejsca jedno z określeń podanych w nawiasach, tak aby zdania prawidłowo opisywały ruch naturalny w Polsce.

- 1) Przyrost naturalny w Polsce w 2022 r. był (*niższy / wyższy*) ..... niż w 2021 r.
- 2) Najwyższy przyrost naturalny w drugim wyżu demograficznym wyniósł około (*350 / 530*) ..... tysięcy.
- 3) W drugiej połowie XX w. oraz w XXI w. w Polsce większymi zmianami cechuje się liczba (*urodzeń / zgonów*) .....

Zadanie 12. (2p.)

Przedstaw dwa skutki społeczno-gospodarcze obecnej tendencji w ruchu naturalnym w Polsce.

1. ....
.....
2. ....
.....

Zadanie 13. (3p.)

W tabeli przedstawiono dane dotyczące liczby miast w Polsce, liczby ich mieszkańców oraz procentowego udziału miast w zaludnieniu Polski w 1990 r. i 2022 r.

grupy miast	Miasta		ludność w miastach			
			w tysiącach		w % ludności Polski	
	1990	2022	1990	2022	1990	2022
Ogółem	830	964	23 614	22 490	61,8	59,6
poniżej 5000	257	390	803	1 089	2,1	2,9
5000 – 9999	177	186	1 252	1 332	3,3	3,5
10000 – 19999	177	177	2 552	2 560	6,7	6,8
20000 – 49999	128	127	3 963	3 953	10,4	10,5
50000 – 99999	48	47	3 231	3 056	8,4	8,1
100000 – 199999	23	24	3 012	3 398	7,9	9,0
200000 i więcej	20	13	8 801	7 102	23,0	18,8

źródło: Mały Rocznik Statystyczny 2023 GUS i Mały Rocznik Statystyczny 1999 GUS

Na podstawie danych z tabeli przedstaw dwie zmiany w procesach urbanizacyjnych w Polsce. Podaj przyczynę każdej z przedstawionych zmian.

Zmiana 1.

.....
 .....

Przyczyna .....

Zmiana 2.

.....
 .....

Przyczyna .....

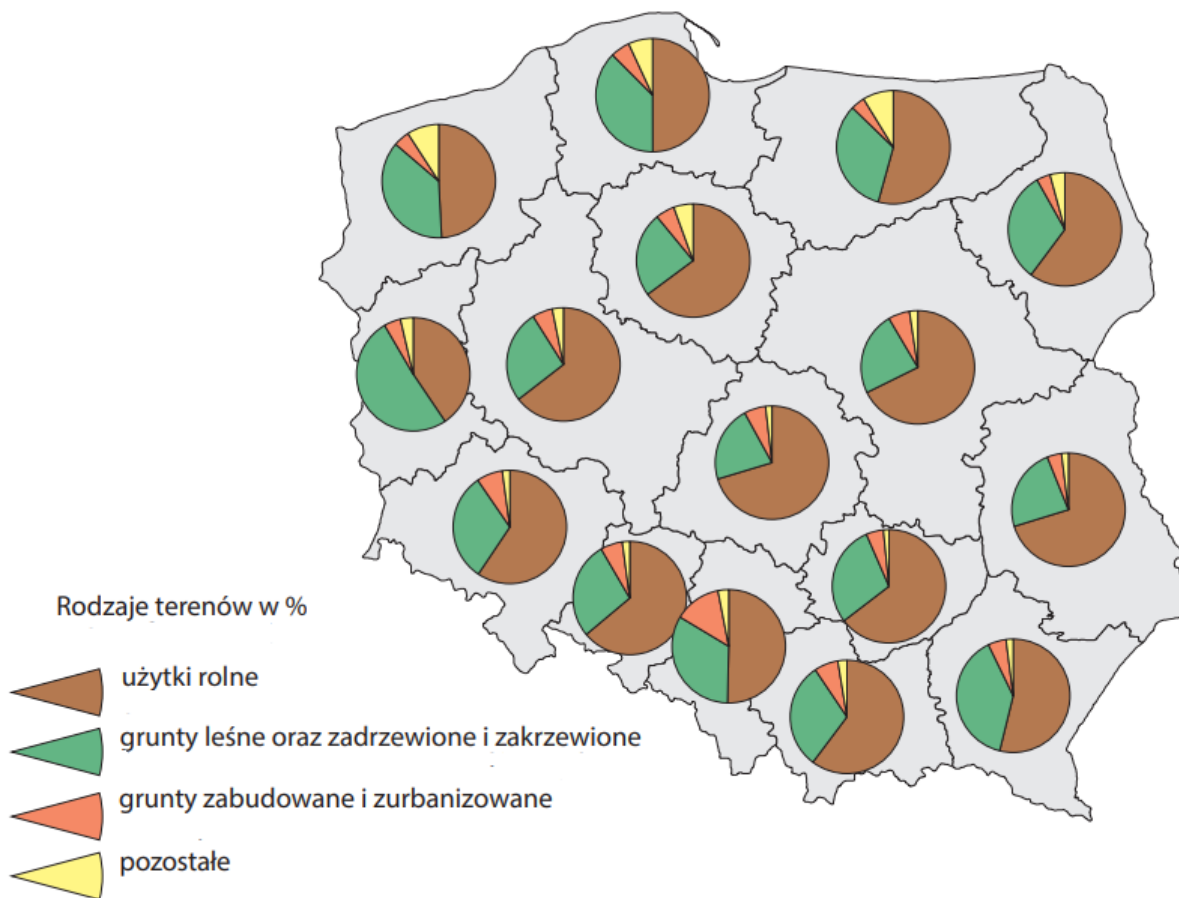
Zadanie 14. (2p.)

Wpisz poniżej cztery obiekty kultury materialnej w Polsce wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości UNESCO (podaj nazwę i lokalizację każdego obiektu).

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

Zadanie 15. (4p.)

Na rysunku przedstawiono strukturę użytkowania gruntów w Polsce według województw w 2021 r.

kolejność na wykresach – od pionu
zgodnie z ruchem wskazówek zegara

źródło: Atlas środowiska GUS www.stat.gov.pl

a) Podaj nazwę województwa z największym udziałem:

1. gruntów leśnych .....
2. gruntów zabudowanych i zurbanizowanych .....

b) Przedstaw dwie różnice w strukturze użytkowania gruntów w woj. lubelskim i podkarpackim oraz dwie przyczyny tych różnic.

Różnica 1.

.....
.....

Przyczyna.....

.....
.....

Różnica 2.

.....
.....

Przyczyna.....

.....
.....

Zadanie 16. (4p.)

Według danych GUS w 2021 r. 14,4% turystów korzystających z noclegów nocowało na terenie woj. małopolskiego, a 21,7% na terenie woj. zachodniopomorskiego lub pomorskiego.

Uzasadnij, podając po dwa argumenty, wpływ walorów przyrodniczych Pobrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach.

Wpływ walorów przyrodniczych Pobrzeża Bałtyku

1. ....
.....
2. ....
.....

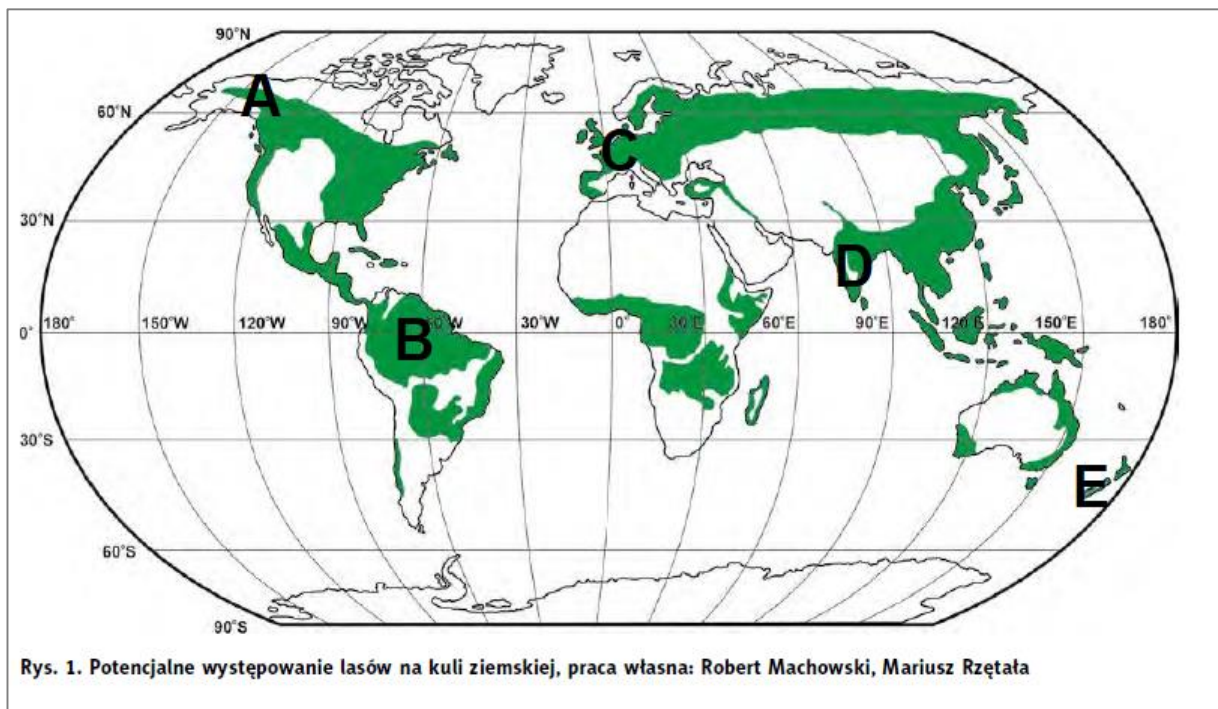
Wpływ dziedzictwa kulturowego Małopolski

1. ....
.....
2. ....
.....

Uwaga: Zadania 17 – 18 rozwiąż w oparciu o własną wiedzę i artykuł “Deforestacja – globalny problem środowiska przyrodniczego”.

Zadanie 17. (3p.)

Uzupełnij tabelę wpisując nazwy formacji roślinnych wybierając z podanych poniżej i obszar występowania spośród oznaczeń literowych na rysunku.

źródło: R. Machowski, M. Rzętata, Deforestacja – globalny problem środowiska przyrodniczego

Formacja roślinna	Przykładowa cecha -		Obszar występowania
	formacji roślinnej	klimatu	
	drzewa zrzucają liście na czas bezopadowy	średnie roczne opady 1000-2500 mm	
	słabo wykształcone runo leśne lub jego brak	średnia miesięczna temp. powietrza 25-28°C	
	małe urozmaicenie gatunkowe drzew	mroźne zimy	

Formacje roślinne (do wyboru): borealny las iglasty, las liściasty i mieszany strefy umiarkowanej, las monsunowy, wilgotny las równikowy (*jest o jedną formację więcej*).

Zadanie 18. (2p.)

Przedstaw trzy antropogeniczne przyczyny deforestacji.

1. ....
2. ....
3. ....

Uwaga: Zadania 19 – 20 rozwiąż w oparciu o artykuł “Potencjał surowcowy Polski”.

Zadanie 19. (3p.)

Uzupełnij poniższe zdania. Wpisz w wyznaczonych miejscach jedno z określeń podanych w nawiasach, tak aby zdania prawidłowo opisywały obecny stan wydobycia surowców energetycznych w Polsce.

1. Wydobycie węgla kamiennego (*wzrasta / spada*) .....
2. Wydobycie węgla kamiennego prowadzone jest w (*dwóch / trzech*) ..... zagłębiach.
3. Wydobycie węgla brunatnego pokrywa (*90% / 100%*) ..... zapotrzebowania na ten surowiec.
4. Polska (*importuje / eksportuje*) ..... gaz ziemny.

Zadanie 20. (2p.)

Przyporządkuj poniższym produktom surowce mineralne wydobywane w Polsce, z których są produkowane wybierając i dopisując w wykropkowanym miejscu po jednym surowcu spośród podanych do wyboru.

- 1) cement .....
- 2) koks .....
- 3) płytki ceramiczne .....
- 4) szkło .....

surowce mineralne: piaski kwarcowe, surowce kaolinowe, wapienie,
węgiel brunatny, węgiel kamienny, żwiry.

Brudnopis: